

Täysistunto

Torstai 26.5.2016 klo 16.00—19.04

2.1. Suullinen kysymys Kainuun alueen työllisyyden edistämisestä (Lauri Ihalainen sd)

Suullinen kysymys SKT 59/2016 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäisen kysymyksen esittää edustaja Ihalainen.

Keskustelu

16.02 Lauri Ihalainen sd: Arvoisa puhemies! Eilinen päivä oli teollisen Suomen musta ja surullinen päivä, erityisesti Sotkamossa, Tampereella, Espoossa ja varmaan myös Salossa. Hallituksen päätös Sotkamon Terrafamen kaivoksen alasajosuunnitelmasta ei varmaan tullut yllätyksenä. Uskon, että eri vaihtoehtoja punnittiin huolella. Aikaikkuna mahdolliselle kaivoksen jatkamiselle jätettiin auki vuoden 2016 loppuun, mikäli ankkuriomistaja löytyy ja muut edellytykset täyttyvät. Kaikissa vaihtoehtoissa ympäristöstä huolehtiminen on välttämätöntä — ympäristö ja työ kättä lyökööt. Talvivaaran henkilöstö on elänyt pitkään epävarmuuden keskellä, ja jokainen heistä on kuitenkin sitoutunut kaivoksen työn edistämiseen. Näitä työn sankareita ja heidän perheitään ei pidä jättää nyt yksin. Ihmisten pitää välittää ja tukea heitä tässä tilanteessa.

Kysymykseni kuuluu: Meidän mielestämme Kainuun alue tarvitsee jämäkän kasvu-, elinkeino- ja työllisyyspoliittisen erityisohjelman ja siihen liittyvän rahoituksen. Mihin toimenpiteisiin hallitus tässä ja nyt ryhtyy Kainuun alueen korvaavien työpaikkojen ja työllistämisen edistämiseksi, varsinkin jos joudutaan kaivos ajamaan alas?

16.03 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Ihalainen, kiitos rakentavasta lähestymisestä tähän vaikeaan asiaan. Tämä ei todellakaan ole mikään helppo. Se oli raskas päivä, tuo eilinen päivä, eikä se tietenkään niitä työntekijöitä paljon lämmitä, mitä esimerkiksi minä heille sanon, mutta siitä huolimatta: Valtio varautuu tämän kaivostoiminnan lopettamisesta aiheutuvan rakennemuutoksen hoitamiseen Kainuuseen kohdennettavalla rakennemuutosmäärärahalla, 5 miljoonaa euroa, ja sillä tuetaan Kainuun aluetaloutta ja työllisyyttä. TEM, Kainuun ely-keskus ja maakuntaliitto valmistelevat Kainuun aluetta koskevan kasvusuunnitelman. Tämä on se lähestyminen hallituksella sekä tähän Talvivaaraan että tähän toiseen keissiin eli Microsoftiin, että odotetaan, mitä ideoita ja ajatuksia alueelta tulee, eikä lähdetä täältä ylhäältäpäin kertomaan, mitä tulisi tehdä. Me kuuntelemme, ja sitten koetetaan etsiä siihen keinot puuttua.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2016 vp

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.05 Lauri Ihalainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Microsoftin päätös 1 350 ihmisen irtisanomisesta veti työntekijät hiljaiseksi. Meillä ei ole kerta kaikkiaan varaa, ei Tampereella eikä Espoossa, kovan luokan osaajien menettämiseen. Heidän työllistämistään ja ammattitaidostaan pitää pitää huolta. Nämä irtisanomispäätökset kertovat myös kyseisestä firmasta ja sen kohtelusta. Ei ollut kovin reilua Suomea kohtaan, ja lupauksiakaan ei kaikkia pidetty. Vähintä, mitä heiltä voidaan odottaa, on se, että he tukevat näiden ihmisten työllistävyyttä.

Mutta tästä kaikesta seuraa vähän laajempi kysymys. Antavatko nämä ikävät, mittavat, pahimmillaan lähes 3 000 ihmisen irtisanomisuhat aiheen arvioida uudelleen uutta suuntaa myös hallituksen työllisyyspolitiikassa ja siinä, miten ihmisiä tuetaan työttömyyden keskellä toimeentulon suhteen ja muutosturvan suhteen? Tässä kaivattaisiin nyt vähän uutta vauhtia, ja minä toivoisin, että tähän voitaisiin päästä.

16.06 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässäkin edustaja Ihalainen on aivan oikeassa. Juuri kun näytti siltä, että työttömyys, työttömyyden kasvu tasaantuu, niin sitten tulee näitä valtavia irtisanomisia, ja kylähän se on kylmä isku myös niille toimenpiteille, mitä hallitus on tehnyt. Mutta minä edelleen kyllä puolustan hallituksen toimenpiteitä, että me nimenomaan haemme sitä kilpailukykyä ja kasvua sitä kautta. Nämä ovat ikäviä vastoinkäymisiä joka kerta, kun tulee tällaisia valtavia irtisanomisia, olivat ne sitten tuhansien ihmisten tai yksittäisten ihmisten. Ne ovat jokaiselle oma kohtalonsa, ja niihin kaikkiin pitää suhtautua vakavuudella. Totta kai meidän täytyy arvioida tätä. Pitää muistaa, että Microsoft tästä kaikesta huolimatta on kuitenkin kantanut sitä yhteiskuntavastuuta muun muassa tämän Polku-ohjelman kautta, jonka kautta on sitten tullut yli sata startup-yritystä. Tämä tietysti luo jonkunlaista toivoa näille, koska näillä ihmisillä on osaamista.

16.07 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen päätös lähteä valmistelemaan Talvivaaran kaivoksen alasajoa oli oikea. Se ei ole iloinen päätös, se on surullinen päätös, mutta se oli ainoa oikea päätös. Silloin pitää antaa keuhut hallitukselle, kun on sen paikka. Talvivaaran kaivos on ollut Kankkulan kaivos. Rahaa on syydetty ja ympäristöasioita ei ole saatu kuntoon. Me tarvitsemme Suomessa tulevaisuudessakin teollisia työpaikkoja ja tarvitsemme myös kaivoksilla olevia työpaikkoja, mutta Talvivaara on esimerkki siitä, että kannattavaa liiketoimintaa ei voida tehdä, jos ympäristöstä ei huolehdi.

Alasajon aikana työpaikkoja kaivoksella edelleen on. Tämä ei ole kertaisku laakista, mutta nyt on tärkeää, että hallitus ohjaa määrärahoja Kainuuseen, jossa on jo valmiiksi vaikea työllisyystilanne, niin että pystytään välittömästi alkamaan rakentaa siltaa, että kun työpaikat vähenevät kaivoksella, niin syntyy (Puhemies koputtaa) uusia työpaikkoja.

16.08 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuosta en löytänyt kysymystä, enemmän oli tällainen kommenttipuheenvuoro. Mutta en ota siihen kantaa, onko tämä Talvivaara, Terrafame ollut alun perin hyvä vai huo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2016 vp

no bisnes, se ei kuulu minun toimenkuvaani. Minun toimenkuvani on huolehtia siitä työllisyydestä, ja totta kai siitä kantaa koko hallitus huolta.

Kainuu on alueena haastava, koska tällainen työllisten määrän häviäminen alueelta on valtava isku. Edustaja on aivan oikeassa siinä, että myös tämän alasajovaiheen aikana siellä on paljon työtä, mutta ei tietenkään siinä mittasuhteessa kuin nyt sitten, jos se olisi tuotannollisessa toiminnassa. Tässä on se portti olemassa, että jos siihen löytyy sijoittaja, niin sitten voidaan miettiä, että se saisi tulevaisuutta myös kaivostoiminnalle, mutta tämä oli eilinen päätös. Minun ymmärtääkseni tämä oli alasajopäätös. Se vaatii tiettyjä toimenpiteitä, mutta me seuraamme tätä tilannetta ja yhdessä alueen toimijoiden kanssa koetamme näitä ongelmia ratkaista.

16.09 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! En nyt aivan pysty yhtymään näihin ministeri Lindströmin kehuihin Microsoftin pienistä toimenpideohjelmista.

On hyvä palauttaa mieleen, mitä tuo yritys lupasi vuonna 2013: Suomesta tulee Microsoftin kehittämispiste eli niin sanottu hub, työtä ei ole tarkoitus siirtää vaan kehittää paikan päällä, olemme hyvä yrityskansalainen Suomessa, investoimme Suomeen. Ja vielä myöskin kirjeessä työntekijöille mainittiin, että ei ole merkittäviä suunnitelmia muuttaa työn tekemisen sijaintia maailmassa integraation aikana. Nämä kaikki lupaukset on kuitenkin nyt petetty, ja voi sanoa, että tällaista yhteiskuntavastuuta tämä yritys ei ole kantanut eikä pitänyt lupauksiaan.

Eilen te, ministeri Lindström, totesitte, että aiotte hakea rahoitusta myöskin Euroopan globalisaatiorahastosta. Onko nyt laskettu, minkälaista kansallista rahoitusosuutta tarvitaan, kun ollaan hakemassa rahoitusta sieltä, ja toisaalta, minkälaisen työllisyyspaketin hallitus on tuomassa nytten lisäbudjetissaan?

Me tarvitsemme nyt työllisyysmäärärahoja, me tarvitsemme toimenpidepaketteja näitten molempien paikkakuntien irtisanotuille ja mahdollisesti (Puhemies koputtaa) irtisanotaville ihmisille.

16.10 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun sanoin, että Microsoft on kantanut kuitenkin sitä yhteiskuntavastuuta, en tarkoittanut sillä sitä, että olisin jotenkin olankohautuksella ohittanut ne kaikki annetut lupaukset.

Se on ihan selvää, että pettymys oli suuri, ja se varmaan näkyi myös minun naamastani eilen, kun annoin haastattelua. En tiedä, onko se, että alkaisin sitä yritystä sitten niin sanotusti haukkumaan julkisesti kovalla kädellä, kauhean rakentavaa. Minä olen pettynyt, erittäin pettynyt, heidän päätökseensä ja niihin lupauksiin, mitä on annettu suomalaisille työntekijöille, sen sanon ääneen.

Toisekseen, he ovat luvanneet, että he kantavat tätä vastuuta — tämä Microsoft Polku-ohjelma. Totta kai, suhteessa siihen, mitä on luvattu, pientähän tämä on, mutta onhan se parempi kuin ei mitään ja paljon enemmän kuin mitä moni muu yritys kantaa vastuutaan. Että tätä tässä tarkoitin.

Globalisaatiorahastoon on heti välittömästi lähetetty hakemus. Me saamme varmaan ihan muutaman viikon sisällä sieltä kuittauksen siitä, miten siihen suhtaudutaan. Salon osalta puhuttiin muutamista miljoonista, näin on varmaan sitten myös tämänkin tapauksen osalta. (Sari Essayah: Entä se lisäbudjetti?)

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2016 vp

16.11 Sanna Marin sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eilinen uutinen Microsoftin irtisanomisista oli järkytys varmasti meille kaikille, erityisesti irtisanottaville työntekijöille, heidän perheilleen ja niille kaupungeille, joista työntekijöitä vähennetään tai toiminta lakkaa kokonaan. Tamperelaisena kansanedustajana ja kaupunginvaltuuston puheenjohtajana totean, että Microsoft Mobilen toiminnan loppuminen Tampereella on kova isku koko kaupungille. Kun mukaan lasketaan huhtikuussa ilmoitetut Nokian irtisanomiset, puhutaan Tampereella lähes tuhannen työpaikan vähenemisestä. Kaupungin työttömyysprosentti on tällä hetkellä hälyttävän korkea, yli 18 prosenttia, ja on selvää, että tarvitsemme myös valtion apua tilanteen ratkaisemiseksi.

Arvoisa puhemies! Kysynkin hallitukselta: tuleeko valtio tukemaan Tamperetta samoin kuin muita paikkakuntia on tuettu vastaavassa tilanteessa?

Lisäksi kysyn, onko hallitus vihdoinkin valmis lisäämään työllisyyden hoidon rahoitusta kokonaisuudessaan, sillä nyt rahoitus on ollut riittämätöntä ja tilanne kohtuuton työttömien ihmisten näkökulmasta.

16.13 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Totta kai tämä huoli Tampereella, Espoossa ja jossain määrin myös Salossa — mutta varsinkin Tampereella ja Espoossa — on suuri. Totta kai me mietimme niitä keinoja, millä me voimme tähän hätään vastata. Tässä täytyy muistaa, että näillä ihmisillä on valtava määrä osaamista, ja sitä osaamista kannattaa nyt tietenkin hyödyntää ja katsoa, miten muuntokoulutuksen avulla voidaan näitä ihmisiä sitten saada uusille urille. Kuten tuossa sanoin, se Microsoftin oma ohjelma on tässä isossa roolissa, se, että he tarjoavat sitten tätä pakettia, että voisi lähteä miettimään jopa sitä yrittäjyyttä.

Sitten olen keskustellut tänään ministeri Mäntylän kanssa siitä, että sosiaali- ja terveyspuolella on varmaan jatkossa yhä enenevässä määrin halua siihen, että siellä on näitä osajia, myös näitä digiosajia, eli kaikkea tätä me olemme tietysti miettineet. TEMin puolella on jonkin verran rahaa varattuna, mutta nämä isommat rahakysymykset osoitan kyllä sitten valtiovarainministerille.

16.14 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä eilinen päivä oli totisesti kova isku Kainuulle, siitä ei yli eikä ympäri pääse. Nyt monessa perheessä Kainuussa alueella on epävarmuus, mitä tämän siirtymäajan päätteeksi on luvassa: ajetaanko Talvivaara—TerraFame-kaivos kokonaan alas, mitä se tarkoittaa Kainuun alueen taloudelle ja työllisyydelle? Alueella on noin tuhat ihmistä työssä, ja selvää on, että suhteutettuna Kainuuseen se on todella kova ja raju isku. Tietysti ympäristövaurioitten korjaamiseen tarvitaan myöskin työtä, ja tämän työn rahoitus täytyy myöskin turvata, ja ne työpaikat täytyy turvata. Kainuun väki on sitkeää ja uutteraa, mutta ei tästä nyt pelkällä sitkeydellä selvitä vaan kyllä nyt tarvitaan hallitukselta hieman kättä pidempää.

Emme nyt saaneet, ministeri Lindström, vastausta tähän edustaja Marinin kysymykseen siitä, aiotteko te nyt muuttaa työllisyyspolitiikkaanne. Muutatteko te työllisyysmäärärahojen mitoitusta nyt niin, että aivan aidosti Talvivaara—TerraFamen ja toisaalta myös Microsoftin aiheuttamiin työllisyyskokeihin voidaan asiallisesti vastata?

16.15 Valtiovarainministeri Alexander Stubb (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mehän käsittelemme kahta vaikeaa asiaa ja kahta oikeastaan teollista murrosta, jotka olemme viime vuosien aikana Suomessa nähneet.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2016 vp

Talvivaaran suhteen meidän teimme oikeastaan kaksoispäätöksen, jossa ensimmäinen on hallittu alasajo. Hallittu alasajo ei vielä tässä vaiheessa tarkoita sen sulkemista. Tähän hallittuun alasarjoon me siirsimme lisätalousarviossa 144 miljoonaa euroa, ja sitten myöhemmässä vaiheessa me päätämme, jos alasajo toteutuu täysimittaisesti, millaisia tukitoimia alueelle annetaan. Se toinen päätös on johdannainen tästä. Me toivomme toki edelleen, että löytyisi kansainvälinen tai yksityinen sijoittaja, joka ottaisi Talvivaaran haltuun. Peliikaa on niin sanotusti seitsemän kuukautta.

Microsoft on totta kai erillinen keissi tästä. On paljon puhuttu siltarahoituksesta, siitä järjestelmästä, jonka Microsoft luo, mutta olen kyllä edustaja Essayahin kanssa samaa mieltä siitä, että olen pettynyt niihin lupauksiin, joita Microsoft antoi. Olen sekä ulkomaankauppaministerinä että pääministerinä ollut mukana (Puhemies koputtaa) tätä kokonaisuutta neuvottelemassa, ja yksi esimerkki tästä on se, että datakeskus ei Microsoftin puolelta lupauksista huolimatta toteutunut.

16.16 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tahdon tehdä yhden asian selväksi. Talvivaaran kaivos ei ole kaatumassa siihen, että hallinto-oikeus edellytti lain noudattamista vesiensuojelussa. Talvivaaran kaivos on kaatumassa siihen, että sen tuotanto on kannattamatonta ja se ei ole pystynyt hoitamaan ympäristövastuutaan. Ja siksi ihmettelen syvästi, että elinkeinoministeri sysää vastuuta tästä päätöksestä hallinto-oikeuden niskaan.

Mutta varsinainen kysymys työministeri Lindströmin suuntaan: aikooko hallitus nyt aloittaa äkillisen rakennemuutoksen tuen jo tämän siirtymäkauden aikana, jotta Kainuun työllisyyttä ja aluekehitystä voidaan tukea parhaalla mahdollisella tavalla? Ja sama koskee myös kaikkia niitä kaupunkeja, joita nämä Microsoftin irtisanomiset koskevat.

16.17 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Taisin tuossa ensimmäisessä vastauksessani sanoa, että valtio varautuu tämän rakennemuutoksen hoitamiseen. (Eduskunnasta: Siirtymäkauden aikana!) Me katsomme tämän keissin nyt ihan rauhallisesti läpi, mitä tässä on tehtävissä. Nyt on tärkeää se, että me keskustelemme alueen kanssa, sen jälkeen tehdään johtopäätöksiä siitä, mitä tarvetta siellä on. Minun mielestäni on tärkeä kuulla, mitä heillä on mielessä, miten he näkevät nämä asiat. Aivan sama periaate koskee myös Microsoftin osuutta, eli heti huomennaamulla — vaikkette sitä kysynytkään, niin tämä varmaan kiinnostaa — on TEMissä palaveri kello 8 liittyen Microsoftiin. Eli kyllä me reagoimme, kaikkemme teemme sen eteen, että nämä valtavat ongelmat pystytään ratkaisemaan.

16.18 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Eilinen oli kylmä päivä niin Kainuussa, Tampereella, Espoossa kuin myös Salossa. Synkkydestä huolimatta nyt tarvitaan sellaisia päätöksiä, jotka luovat näkymää ja toivoa, että ei jäädä tähän tuleen makaamaan, ja ennen kaikkea kaivataan konkreettisia päätöksiä ja toimenpiteitä. (Olavi Ala-Nissilä: Kuten?)

Jos ajatellaan nyt esimerkiksi näitä Microsoftilta irtisanottavia insinöörejä, siinä on valtava määrä inhimillistä pääomaa ja valtava määrä myös osaamista, kansainvälistä huippuosaamista, joka tarvitaan käyttöön. Suomihan on kiinnostava maa nimenomaan tämän osaamisen vuoksi. Tätä varten meillä on ollut sellaiset turvaverkot, joissa ihminen pystyy esimerkiksi uudelleen kouluttautumaan, esimerkiksi työttömyysturvalla. Tätä varten on ol-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2016 vp

lut myös suoja-aika ihmisillä työttömyysturvassa, että heti ei tarvitse lähteä esimerkiksi puhelinmyyntitehtäviin vaan voi hakeutua uudelleenkoulutukseen ja sitä kautta esimerkiksi yrittäjäksi tai uuteen työpaikkaan. Nyt näiden tietojen valossa, arvoisa työministeri, (Puhemies koputtaa) oletteko valmiita arvioimaan uudelleen hallituksen päätöstä suoja-ajan poistamisesta työttömyysturvasta?

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Siinä oli ministeri Stubb ensin pyytänyt. Haluatteko käyttää puheenvuoron? — Olkaa hyvä.

16.19 Valtiovarainministeri Alexander Stubb (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun puheenvuoro sallitaan, se ilman muuta käytetään.

Olen edustaja Lindtmanin kanssa täysin samaa mieltä siitä, että toivoo ei pidä tässä tilanteessa jättää. Me olemme nyt suuressa murroksessa, ja ehkä se kaikista paras vertauskuva, mikä on, on 1990-luku. Silloinhan Suomi nousi telekommunikaatiovallankumouksen harjalle nimenomaan Nokian ja kännykkäbisneksen kautta ja siitä syntyi johdannaisesti talouskasvua ja työpaikkoja, joilla Suomi menestyi ja nousi itse asiassa lamasta 90-luvun alusta tuonne vuoteen 2008 saakka.

Uskon, että me olemme samantyyppisen teollisen vallankumouksen harjalla tällä hetkellä — neljäs teollinen vallankumous, joka pitää sisällään digitalisaation, robotisaation, teollisen internetin, tekoälyn, 3D-printtaamisen. Uskon, että ne tuhat insinööriä, jotka irtisanoetaan Microsoftin puolelta, ovat ne, jotka pystyvät myös Suomen tähän neljännen teollisen vallankumouksen aallonharjalle nostamaan.

Siinä mielessä olen teidän kanssanne täysin samaa mieltä, että toivosta ei pidä tässä vaiheessa luopua, ja uskon, että me kykenemme tässä vielä insinöörkansana nousemaan.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Vielä ministeri Lindström.

16.20 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun meiltä häviää niitä korkean jalostusasteen työpaikkoja, niin kuin tässä tapauksessa on asianlaita, niin hallitus on hallitusohjelmassaan laatinut sen niin, että me nimenomaan haluamme myös tänne takaisin niitä korkean jalostusasteen työpaikkoja. Kun te kysytte, olemmeko me muuttamassa jotakin, me uskomme siihen hallitusohjelmaan mutta totta kai nämä tapaukset laittavat meidät aina tarkastelemaan näitä asioita ja totta kai meidän täytyy kyseenalaistaa myös omia ajatuksiamme silloin, kun tulee jotain uutta. Mutta toistaiseksi me menemme sillä ohjelmalla, minkä me olemme yhdessä sopineet, ja me uskomme siihen, että sitä kautta tulee kilpailukykyä ja tulee niitä korkean jalostusasteen työpaikkoja, jotta meidän ei tarvitse puuttua sitten sinne julkiselle puolelle niin paljon kuin olemme joutuneet puuttumaan.

16.21 Anders Adlercreutz (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Regeringens beslut att varva ner verksamheten i Talvivaara är korrekt och ingen vinner på efterklokhet.

Päätös ajaa alas Talvivaara on oikea. Kukaan ei voita sillä, että täällä harrastetaan jälkivii-sautta. Hallitus on ilmeisesti päättämässä nyt kuitenkin järjestää lisärahoitusta 144 miljoonan euron verran. Sen päälle tulevat vielä alasajon kustannukset — puhuttaneen puolen miljardin kokonaiskustannuksista. Onko tämä lisärahoitus tässä vaiheessa tarpeen ja tar-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2016 vp

koituksenmukainen toimenpide, ja aiheuttaako tämä lisäkustannus kiristyspaineita muualla budjetissa?

16.22 Valtiovarainministeri Alexander Stubb (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Talvivaara on ollut hallituksen pöydällä jo monta vuotta talouspoliittisessa valiokunnassa, ja joka kerta olemme joutuneet uudelleen arvioimaan. Muistaakseni Talvivaaran nykyinen toimitusjohtaja kertoi, että 20 kertaa hän on ollut talouspoliittisessa valiokunnassa.

Meillä on ollut ohjenuorana kolme asiaa. Ensimmäinen on ympäristö: että siitä pidetään huolta. Toinen on työpaikat, ja kolmas on se, että se prosessi saadaan ylipäätään toimimaan. Tästä siirrytään siihen, että yritys voitaisiin myös ostaa. Nyt riippumatta siitä, nostetaanko ja ajetaanko toiminta ylös ja myydään yritys vai nostetaanko ja ajetaan toiminta ylös ja sen jälkeen alas, siihen tulee kustannuksia. Teidän arvionne puolesta miljardista ei varmaankaan ole kaukana totuudesta. Aiheuttaako se kiristyspaineita muualla? No, totta kai se aiheuttaa, koska me elämme meidän talouden kehityksessä ja kehikossa ylipäätään. Mutta me lähdemme siitä, että meillä valtiona on vastuu muun muassa ympäristöstä, ja sen takia rahasta ei ole tässä vaiheessa kyse.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Soini oli pyytänyt puheenvuoroa edellisiin kysymyksiin, olkaa hyvä.

16.23 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Juuri näin, kuin valtiovarainministeri sanoi. Nyt olisi vastuutonta olla antamatta mitään rahaa ja sanoa, että tämä oli tässä. Kaikki prosessit jäisivät kesken, kaikki ympäristöasiat olisivat huonommalla tolalla. Tämä on inhottava päätös. Toivottavasti tässä vielä joku toivon kipinä pilkottaa. Se on nyt sitten se 7 kuukauden aikaikkuna.

Mutta totta kai, niin kuin edustaja Lindtmankin totesi, nyt tarvitaan toimenpiteitä, ja kysyitte, mitä nyt tarvitaan. Nyt tarvitaan se kilpailukykysojmus. Haluan tässä julkisesti kiittää Paperiliittoa ja niitä liittoja, jotka ovat jo tehneet päätöksen periaatteessa siitä, että tämä olisi hyvä viedä eteenpäin. Siinä me saamme erinomaisen potkun, lähtöpotkun, ja myöskin myönteisyyttä ja hyvää mieltä tähän ja sopimisen kulttuuria. Toivon, että se todella syntyy. Vastuulliset liitot ovat jo aloittaneet, ja hyvä näin.

16.24 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eilinen päivä tarkoitti sitä, että noin 2 500 ihmisen ja heidän perheidensä tulevaisuudesta tuli hyvin epävarma. Se on sikäli erittäin vaikea asia, ja siihen on reagoitava. Aivan kuten ministeri Soini äsken sanoi, paras tapa reagoida on se, että suomalaista kilpailukykyä parannetaan ja tämä kilpailukykysojmus saadaan nyt maaliin.

Mutta vaikka nämä irtisanomiset tapahtuvat massana, niin jokaisen työllistyminen on oma tarinansa: kenestä tulee yrittäjä, kuka löytää töitä saman alan firmoissa toisissa tehtävissä, ja kuka tarvitsee täsmäkoulutusta työllistykseen toisiin tehtäviin. Aiemmat kokemukset esimerkiksi Nokian irtisanomisista Tampereella ovat osoittaneet, että näitä töitä on tarjolla. Talvivaaran tilanne on sitten omansa, toivottavasti myös siellä ratkaisuja löytyy. Kysymykseni työministerille kuuluu: onko nyt jo käytössä tai otetaanko käyttöön työstä työhön siirtyminen, että vielä sinä aikana, kun ollaan töissä, mahdollisimman monelle löydetään jo uusi polku työelämään?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2016 vp

16.25 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on nimenomaan yksi niistä keinoista, millä toivottavasti saadaan joillekin ihmisille se positiivinen ratkaisu. Ilman muuta nämä kaikki jo hyväksi koetut keinot ovat työkalupakissa, kun näitä ongelmia lähdetään ratkaisemaan. Me tietysti muistamme, että meillä on jo vuosien kokemus näistä. Itse saan jo näppylöitä sanoista "äkillinen rakennemuutos", se on ehkä enemmänkin jatkuva rakennemuutos kuin äkillinen. Meillä on kokemusta, miten näitä asioita hoidetaan, ja jotkut tapaukset on hoidettu hyvin ja jotkut sitten vähän heikommin, mutta me tiedämme, mitkä keinot toimivat. Näitä keinoja, totta kai, tässä koetetaan käyttää, ja samalla tämä yritys itse, niin kuin sanoin, toivottavasti kantaa yhteiskuntavastuuta ja tulee mukaan näihin talkoisiin auttamaan näitä ihmisiä eteenpäin.

16.26 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Eilen todellakin oli surun päivä. Se oli surun päivä, kun kuulimme uutisia niin Microsoftilta kuin Talvivaa-rastakin. Tampereella työpaikan menetys Microsoftin ja Nokian ilmoitusten johdosta tarkoittaa liki tuhatta ihmistä. Esimerkiksi moni Hervannassa työskentelevä nyt miettii huolestuneena huomista ja kokee kovasti epävarmuutta.

Puhemies! Tässä tilanteessa nousee vahvasti esiin se yleinen kysymys työllisyys- ja koulutusmäärärahojen tasosta. Niitä on leikattu tämän hallituksen toimesta näinä aikoina rajusti, ja SDP on jo useasti vaatinut sitä, että näitä työllistämisen voimavaroja saadaan lisää vastaamaan tähän kauheaan tilanteeseen.

Puhemies! Nyt kun tällainen tilanne on käsillä, niin kysyn uudestaan asiaa, johon emme saaneet vielä vastausta: eikö nyt olisi aika viimeistään lisätä kiireesti työllisyys- ja koulutusmäärärahoja?

Puhemies! On toinenkin asia, mihin ei vastausta vielä tullut, eli kysyn uudestaan (Puhemies koputtaa) tästä suoja-ajasta: mitä, ministeri, sanotte siitä?

16.27 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Käsittääkseni vastasin jo, että hallitus on omat linjansa päättänyt ja tarkastelee aina niitä aika ajoin, ovatko ne ok. Nyt on tietysti sellainen tilanne, jossa me voimme näitä katsoa, mitä kaikkia toimenpiteitä voidaan tehdä, mutta en minä tästä aitiosta ryhdy teille lupaamaan lisää työllisyysmäärärahoja. Se ei ole minun mandaatillani, se on sitten hallitus, joka nämä asiat käsittelee keskuudessaan, jos ylipäätään on sitä rahaa antaa näihin. Kyllä me ymmärrämme tämän. Sanoin, että meillä on TEMissä jonkun verran rahaa, jota voidaan tänne kohdentaa, ja tämä on sitten tietysti se työkalu, mitä nyt käytetään, mutta sitten nämä isommat kuviot päätetään hallituksen sisällä. Tämä on varmaan semmoinen keskustelu, joka meidän on syytä käydä nyt.

16.28 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sipilän hallitus puhuu usein vähän halventavaan sävyyn tempputyöllistamisestä, mutta kyllä asia on niin, että tässä ajassa pitäisi käyttää kaikki mahdolliset temput, jotta saataisiin ihmisiä työllistettyä. Siinä mielessä olen hyvin pahoillani siitä, että työministeri nimenomaan vastaa vähän tällä tavalla vähättelevästi kysymykseen siitä, voisiko hallitus harkita lisäävänsä (Hälinää — Puhemies koputtaa) työllistämisen määrärahoja.

Kysyn teiltä: Viime kaudella säädettiin väliaikainen laki siitä, että jos henkilö, joka on pitkäaikaistyötön, työllistyy, niin hän saisi pitää muutaman kuukauden ajan työmarkkina-tukensa huolimatta siitä, että hän työllistyy. Puhuttiin pitkäaikaistyöttömän tämmöisestä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2016 vp

bonuksesta. Voisitteko tässä tilanteessa harkita, että kokeiltaisiin julkisella sektorilla sitä, että jos henkilö työllistyy vaikka työttömien yhdistykseen tai muihin kolmannen sektorin palveluihin, niin hän saisi pitää työttömyysrahasa? Voisitteko kokeilla sellaista tässä vaiheessa tilanteessa?

16.29 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En kyllä millään voi ymmärtää, että minun puheessani oli muka halveksiva sävy. En todellakaan halveksi tässä tilanteessa.

Mutta mennään nyt sitten itse tähän kysymykseen. Kun te kysytte, että voisitteko harkita, minähän voisin harkita ihan mitä vain toimenpiteitä, jos minulla olisi yletön määrä rahaa, mutta kun nämä päätökset eivät synny tässä ja nyt, vaan täytyy käydä keskustelu hallituksen sisällä ylipäättään siitä, onko tässä linjassa, minkä me olemme valinneet, jotakin tarkastettavaa. Minä olen kertonut teille jo, että me näihin asioihin pureudumme vakavasti, käymme keskustelut alueitten kanssa, teemme johtopäätöksiä ja autamme sen, minkä pystymme, mutta tämmöiset, että tässä ja nyt muutetaan jotain linjaa radikaalisti, ovat niin isoja kysymyksiä, että en minä yksin niitä voi tässä ratkaista.

16.30 Matti Vanhanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä on nyt budjettivuosi vasta alle puolivälissä, ja meillä on tälle vuodelle työllisyysmäärärahoja. Ei jokaisen suurenkaan irtisanomisen jälkeen ratkaisuksi pidä hakea sitä, että lisäbudjetilla rahaa. Päinvastoin, nyt ei Microsoftille pidä antaa sitä viestiä edes oppositiosta, että kyllä valtio maksaa, vaan minä olen varma siitä, että yhtiö on nyt halukas neuvottelemaan myös valtion ja irtisanottavien kanssa irtisanomispaketeista. Onko työministeri samaa mieltä, että nämä paketit pitäisi rakentaa niin, että sitä paremmin palkitaan, mitä ikään kuin aktiivisemmin ja nopeammin henkilö hakeutuu uuteen työhön tai lähtee startupeihin tai muihin? Tästä täytyy saada nyt kannustava järjestelmä ja tämä suuryhtiö maksamaan näitä kustannuksia, eikä niin, että ensimmäisenä huudetaan valtiota tähän mukaan. Ja Talvivaaran osalla 144 miljoonaa lisärahaa tälle vuodelle — siis rahasta suuri osa kuluu sen kaivoksen pyörittämiseen, mutta kyllähän se on myös erittäin suuri työllistämispanso.

16.32 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Joo, edustaja Vanhanen kokeneena poliitikkona tiesi, miten tämä asia menee, ja näinhän tätä täytyy ajatella, että se yritys pitää saada mahdollisimman suureen vastuuseen siitä, mitä he ovat tässä tehneet, eli ovat irtisanomassa ihmisiä, ja he ovat kertoneet, että he kantavat tätä vastuuta, ja se vastuun kantaminen pitää tietenkin maksimoida. Ja nimenomaan on tämä kannustava puoli siinä, jos lähtee yritystä perustamaan. Siinä on se ajatus, että silloin voi jossain vaiheessa palkata joitain ihmisiä lisää ja se tuo uutta kasvua. Kyllä nämä kaikki kokemukset, niin kuin Nokian Bridge-ohjelma — vaikka ne eivät kaikille tuo ratkaisuja, niin siellä on hyviäkin tapauksia. Koetettaisiin niistä ottaa mallia. Minä ymmärrän sen, että tässä tilanteessa, tässä ja nyt, se ei kauheasti niitä työttömäksi jääviä lohduta, mutta se on vain niin, että on pakko katsoa eteenpäin. Tiedän sen ihan omasta kokemuksesta.

16.32 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Vanhanen kysyi oikeata asiaa ja antoi siinä aihion myös vastaukseen. Totta kai nämä paketit ja kaikki, mitä meillä on saatavissa sieltä, pitää ottaa. Nyt pitää rohkaista ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2016 vp

kannustaa niitä ihmisiä, joita tämä onnettomuus on kohdannut — se, että työpaikka on mennyt — että jatkuvasti ja heti aktiivisesti lähdetään työllistymään, hakemaan työtä eikä jäädä odottamaan sitä vaihetta, kun jokin pakettiraha loppuu, vaan lähdetään välittömiin toimenpiteisiin ja välittömään työnhakuun, ja sitä kautta luodaan positiivisuutta, kun on tietty turva, perusturva, ja ikään kuin tyyny tässä, että voisi olla helpompaa sitten lähteä eteenpäin. Tämä on minun mielestäni erittäin tärkeää.

16.33 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kainuuta ei saa nyt jättää yksin tässä vaikeassa tilanteessa, vaan pitää tukea tulevaisuuden näkymiä, ja myös määrärahoja tarvitaan jo nyt siirtymäajalla ja toivottavasti siitä saadaan pian suunnitelma.

Nämä Microsoftin eiliset irtisanomiset olivat erittäin surullisia mutta eivät valitettavasti hirvittävän yllättäviä, kun katsotaan Microsoftin puhelinten myynnin kehitystä, ja kovin moni ei alun perinkään uskonut yhtiön lupauksiin työpaikkojen säilyttämisestä.

Microsoftin on tuettava irtisanottavien uudelleentyöllistymistä, mutta apua kaivataan myös valtiovallan puolelta. Tärkeää ict-alan kannalta on julkinen tutkimus-, tuotekehitys- ja innovaatorahoitus. Innovaatorahoitus maksaa itsensä moninkertaisesti takaisin. Tutkimus- ja tuotekehitysrahoituksella voidaan synnyttää uusia työpaikkoja ja uusia innovaatioita ja tukea kasvua, saada niitä uusia nokiaita. Valitettavasti siltä puolelta on leikattu tosi paljon — Tekesiltä yli 30 prosenttia. Onko hallitus valmis suuntaamaan lisää rahaa Teke-sille, jolloin voidaan tukea Microsoftilta irtisanottavia työntekijöitä ja ict-alan kasvua?

16.35 Valtiovarainministeri Alexander Stubb (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen edustajan kanssa samaa mieltä siitä, että Microsoftin on otettava se vastuu, vähän samassa hengessä kuin edustaja Vanhanen tuossa äsken sanoi. Me emme myöskään voi rakentaa ikään kuin sellaista mielikuvaa, että valtio tulee tältä istumalta vastaan, kun Microsoft on tehnyt tämän päätöksen. Me tulemme käymään, totta kai, Microsoftin kanssa tiukkoja neuvotteluja siitä, millä tavalla tässä asiassa edetään, ja uskon, että todistustaakka on nimenomaan tämän yrityksen puolella. Tältä istumalta en valtiovarainministerinä voi luvata minkäänlaista lisärahoitusta Tekesille tämän yksittäisen kysymyksen takia. Me käsittelemme budjettikysymykset aivan normaalissa järjestyksessä: osittain lisätalousarviossa, josta siis päätettiin tänään, ja sitten seuraavan kerran budjettiriihessä elokuussa.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Vielä kaksi kysymystä, elikkä edustaja Lindtman ja sitten alkuperäisen kysymyksen esittäjä Ihalainen.

16.36 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy selvyyden vuoksi sanoa, että eihän kukaan täältä oppositiosta, ainakaan minun tietääkseni, ole sellaista esittänyt, että nyt tässä sille Microsoftille pitäisi tehdä joku tukipaketti — kysehän on näistä ihmisistä. Haluan sen selvyyden vuoksi sanoa kommenttina tähän edustaja Vanhasen puheenvuoroon.

Mitä tulee tähän yrityksen vastuunkantoon, niin maailmalla se on perinteisesti hoidettu niin, että siellä se irtisanominen näissä tilanteissa on himpun kalliimpaa. Mutta kun tätä keskustelua on käyty Suomessa, niin aika vähän on tullut salin toiselta laidalta tähän tukea.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2016 vp

Arvoisa puhemies! Nyt olennainen asia on se, mitä konkreettista hallitus tekee. Ja yhteen kysymykseen me olemme jääneet vaille vastausta: aiheuttaako tämä muutoksia hallituksen päätöksissä työttömyysturvan leikkauksiin, suoja-aikojen poistamiseen, työllistämismäärärahoihin? Työministeri sanoi, että hän ei voi siltä istumalta luvata. Vaikka ette voi siltä istumalta luvata, niin sanokaa teidän arvionne työllisyydestä vastaavana ministerinä. Pitäisikö teidän mielestänne hallituksen työllisyyspolitiikkaa nyt muuttaa? Sen ihmiset haluaisivat kuulla.

16.37 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen työllisyyspolitiikka on osa tätä hallitusohjelmaa, ja me uskomme siihen. Ja kuten sanoin, me uskomme, että kun saadaan kilpailukykyä tähän maahan, me saamme niitä korkean jalostusasteen työpaikkoja, joista tulee verotuloja, joista tulee julkiselle sektorille rahaa. Emme ole muuttamassa tätä työllisyyspolitiikkaa näittenkään päätösten jälkeen, vaan yksittäisien tapauksien kohdalla me mietimme aina sitten, miten me voimme auttaa. Mutta eihän tämä meidän työvoimapolitiikka voi sillä lailla mennä, että eestakaisin sitä vinkslataan. Kyllä me uskomme tähän. Me olemme vuoden olleet vasta hallituksessa. Me uskomme siihen, että jälki rupeaa näkymään positiivisena, ihan tämän hallituskauden aikana.

16.38 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaiken jo sanotun päälle tietysti ihan oleellinen asia on se, miten saadaan syntymään uutta, miten yritykset pääsevät eteenpäin ja pystyvät työllistämään uusia ihmisiä myös näillä alueilla. Samoin hallitus on tietenkin valmis keskustelemaan siitä, miten voimme koulutuksen keinoin vahvistaa irtisanottujen ihmisten mahdollisuuksia saada uutta työtä. Kun täällä erityisesti Tampereesta on kysytty, niin esimerkkinä vaikka sieltä, mitä voimme tehdä ja mitä jo tällä hetkellä teemme: Siellä on tällä hetkellä käynnissä aivan ainutlaatuinen, hieno hanke, joka kulkee nimellä T3, eli Tampereella kaksi yliopistoa ja ammattikorkeakoulu ovat yhdistämässä voimiaan. Me olemme rakentamassa aivan uutta, sellaista Suomessa ihan ennennäkemätöntä keskittymää, osaamista, missä yhdistyvät yliopistojen osaaminen ja ammattikorkeakoulun osaaminen, ja olen aivan varma, että sen seurauksena Pirkanmaan alue tulee vahvistumaan, ja tämä on ollut myöskin sellainen, mikä on vahvasti yhdistänyt Pirkanmaata ja ollut edunvalvonnan tavoitteiden kärjessä siellä. Me olemme opetus- ja kulttuuriministeriössä ja hallituksena valmiita strategiarahoituksella tukemaan voimakkaasti, että tämä hanke saadaan vietyä maaliin.

16.39 Lauri Ihalainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä olisin vielä toistanut sen kysymyksen, että eikö olisi hyvä rakentaa semmoinen jämäkkä, uskottava kasvun elinkeinopolitiikka ja työllisyyden erityisohjelma sinne Kainuun alueelle ja sitä rahoitusta etsittäisiin yhdessä. Me olemme valmiita edesauttamaan tällaisen ohjelman tekemistä, jos apua tarvitaan.

Toinen asia on se, että tämä ikään kuin aikaikkuna syksyyn, vuodenvaihteeseen jätettiin sen takia, jos löytyisi uutta ankkuriomistajuutta ja muut edellytykset täyttyvät. Mutta nyt jos meillä on vähänkin sydäntä näitä ihmisiä kohtaan, niin tämä aikaikkuna-aika on myös tärkeä sille, että vaikka se sulkeutuukin, on ihmisillä aikaa hakea koulutusta ja työtä ja käyttää tämä puoli vuotta myös sen etsimiseen. Senkin takia sitä aikaikkunaa nyt tarvitaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2016 vp

16.40 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edeltäjäni edustaja Ihalainen on ihan asian ytimessä. Kasvun ohjelma Kainuuseen: Tähän voisin oikeastaan vastata näin, että meillä TEMissä on ylipäättään valmistunut tai valmisteilla kasvuun liittyvää ohjelmaa. Mutta se, että Kainuuseen omansa — kun me keskustelemme sen alueen ihmisten kanssa ja pääsemme kuulemaan, mitä ajatuksia heillä on, niin kuten sanoin, jos meillä vain on keinoja auttaa, niin totta ihmeessä me autamme, ja kiitoksia siitä, että tekin tarjoatte apuanne tähän hommaan, tässä tarvitaan kaikkia. Kainuuta ei jätetä yksin.

Kysymyksen käsittely päättyi.